

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม

ปี 2567

จัดทำโดย

สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก
อำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม

สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่เป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และ สถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	4-1
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดการแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
7.5 ระยะเวลาดำเนินการ	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดราชบุรี (ปี พ.ศ. 2536 – 2565)	2-4
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	2-6
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ปี 2565	2-8
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ปี 2565	2-8
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ปี 2565	2-10
3-1 สมบัติดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	3-3
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	5-3
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	6-3
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571	7-4
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-5
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามแผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-6

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	2-2
2-2	สมุดของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสมุทรสงคราม	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	2-7
2-4	รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	2-11
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	6-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

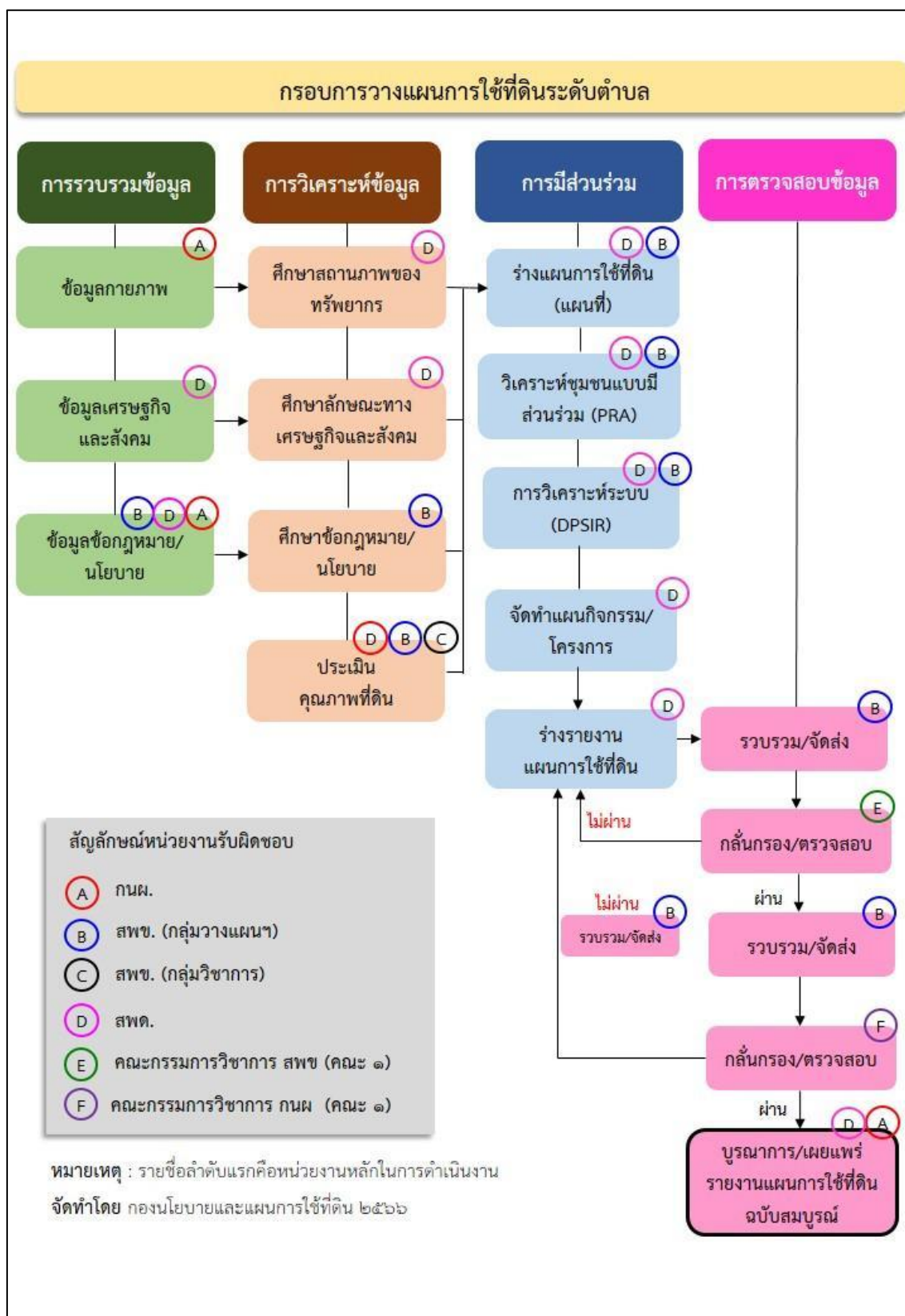
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสาธารณูปโภค คุณภาพชีวิต ส่งเสริมเศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” (องค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

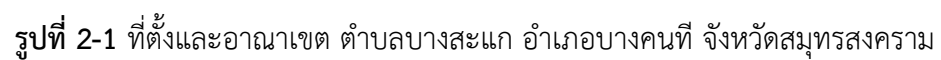
ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอบางคนที มีพื้นที่ประมาณ 5.26 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,285 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบางยี่รงค์ ตำบลโรงหีบ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลเหมืองใหม่ ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบางกุ้ง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านปราโมทย์ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบางสะแก	หมู่ที่ 5 บ้านคลองซื่อ
หมู่ที่ 2 บ้านบางสะแก	หมู่ที่ 6 บ้านบางสะแก
หมู่ที่ 3 บ้านบางน้ำผึ้ง	หมู่ที่ 7 บ้านบางสะแกน้อย
หมู่ที่ 4 บ้านบางสะแก	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองแควอ้อม คลองบางขุน

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.5 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,139.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 123 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนตุลาคม มีปริมาณฝน 232.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

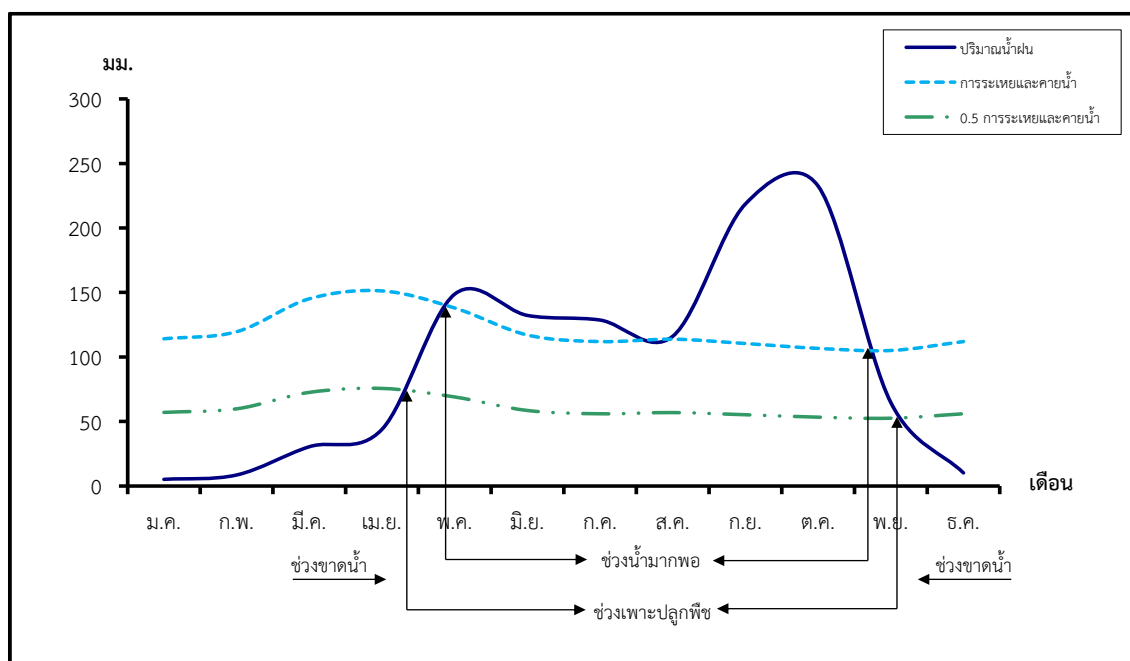
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	20.5	31.8	25.5	72.0	5.1	1.5	114.1	5.1
ก.พ.	22.0	33.8	27.2	73.0	8.5	1.5	119.6	8.4
มี.ค.	23.9	35.3	28.8	74.0	30.4	3.4	145.1	28.9
เม.ย.	25.2	36.3	29.7	74.0	43.9	5.1	151.2	40.8
พ.ค.	25.7	35.2	29.3	79.0	148.7	15.1	138.0	113.3
มิ.ย.	25.4	34.1	28.7	80.0	132.2	15.8	117.0	104.2
ก.ค.	25.1	33.3	28.2	80.0	128.6	17.9	111.9	102.1
ส.ค.	25.0	33.3	28.1	80.0	116.0	17.6	113.8	94.5
ก.ย.	24.9	33.0	27.8	83.0	218.6	19.7	110.4	142.1
ต.ค.	24.7	31.9	27.3	86.0	232.5	17.7	106.6	146.0
พ.ย.	23.4	31.4	26.6	81.0	64.7	6.6	105.0	58.0
ธ.ค.	21.3	30.9	25.4	74.0	10.1	1.9	111.9	9.9
เฉลี่ย	23.9	33.4	27.7	78.0	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,139.3	123.8	1,444.5	853.3

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ต่ำบามากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดราชบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 267 ไร่ หรือร้อยละ 8.13 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 2,963 ไร่ หรือร้อยละ 90.20 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ไม้ผล มีเนื้อที่ 2,963 ไร่ หรือร้อยละ 90.20 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ลิ้นจี่/ส้มโอ มะพร้าว ส้มโอ

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือร้อยละ 1.67 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง (ตารางที่ 2-2)

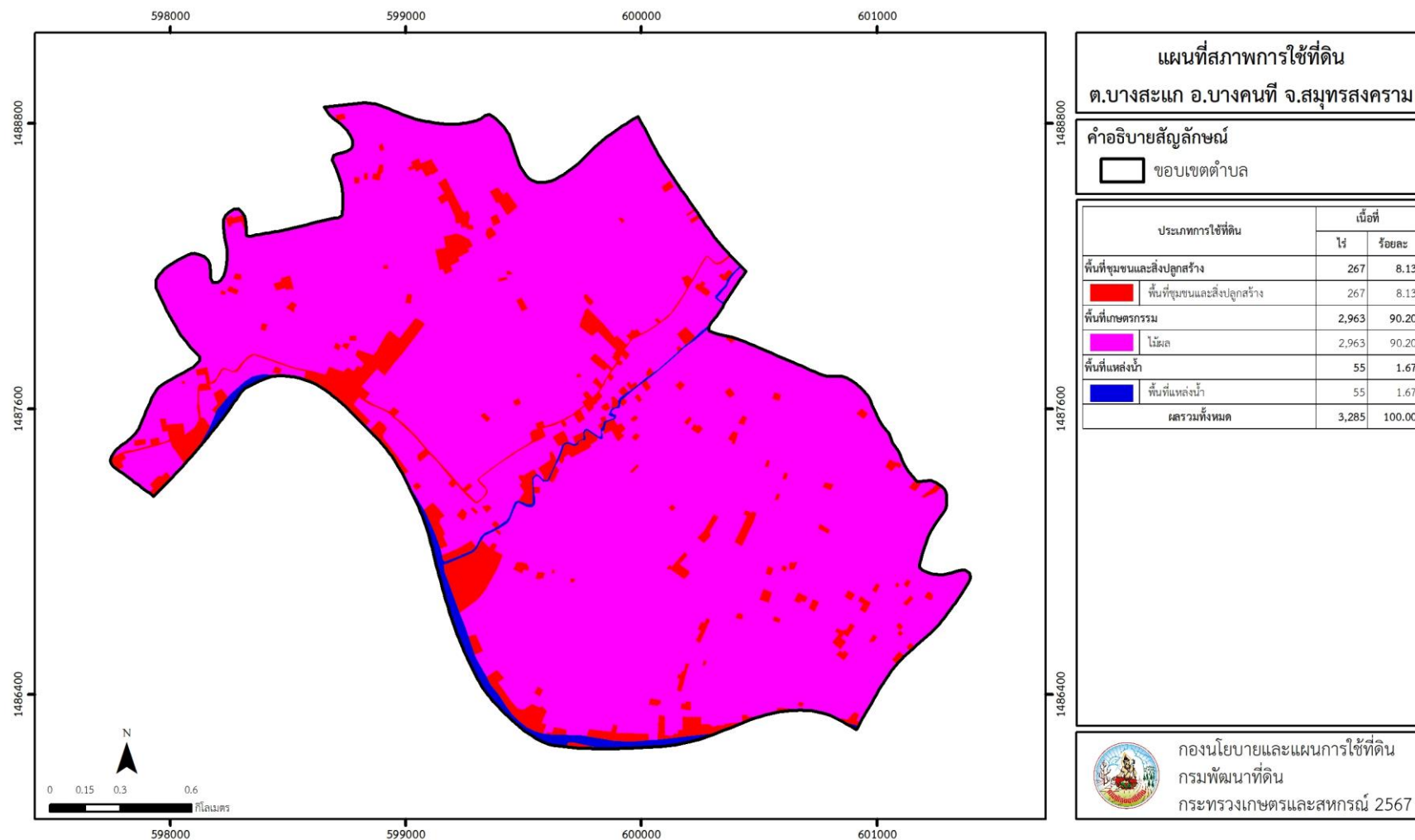

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางสะเก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	267	8.13
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	225	6.85
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	26	0.79
U405	ถนน	16	0.49
A	พื้นที่เกษตรกรรม	2,963	90.20
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	5	0.15
A401	ไม้ผลผสม	27	0.82
A405	มะพร้าว	468	14.25
A405/A406	มะพร้าว/ลิ้นจี่	29	0.88
A405/A415	มะพร้าว/มะละกอ	1	0.03
A405/A427	มะพร้าว/ส้มโอ	48	1.46
A406	ลิ้นจี่	428	13.03
A406/A407	ลิ้นจี่/มะม่วง	35	1.07
A406/A427	ลิ้นจี่/ส้มโอ	1,481	45.08
A427	ส้มโอ	441	13.43
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	55	1.67
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	55	1.67
ผลรวมทั้งหมด		3,285	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบางสะแกมีประชากรรวม 1,912 คน แยกเป็นชาย 908 คน เป็นหญิง 1,004 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 363.77 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 810 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 357 ครัวเรือน หรือร้อยละ 44.07 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 453 ครัวเรือน หรือร้อยละ 55.93 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบางสะแก	810	908	1,004	1,912
หมู่ที่ 1 บางสะแก	158	208	235	443
หมู่ที่ 2 บางสะแก	79	56	85	141
หมู่ที่ 3 บางน้ำผึ้ง	160	175	192	367
หมู่ที่ 4 บางสะแก	133	148	162	310
หมู่ที่ 5 คลองซื่อ	134	186	187	373
หมู่ที่ 6 บางสะแก	81	62	73	135
หมู่ที่ 7 บางสะแกน้อย	65	73	70	143

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	810	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	357	44.07
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	453	55.93

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่รวมทั้งหมด 3,285 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 810 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.06 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 2,963 ไร่ หรือร้อยละ 90.20 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 8.30 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 357 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกส้มโอ และมะพร้าว ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 240,053 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 85,828 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 112,721 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 40,302 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 127,332 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 45,526 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

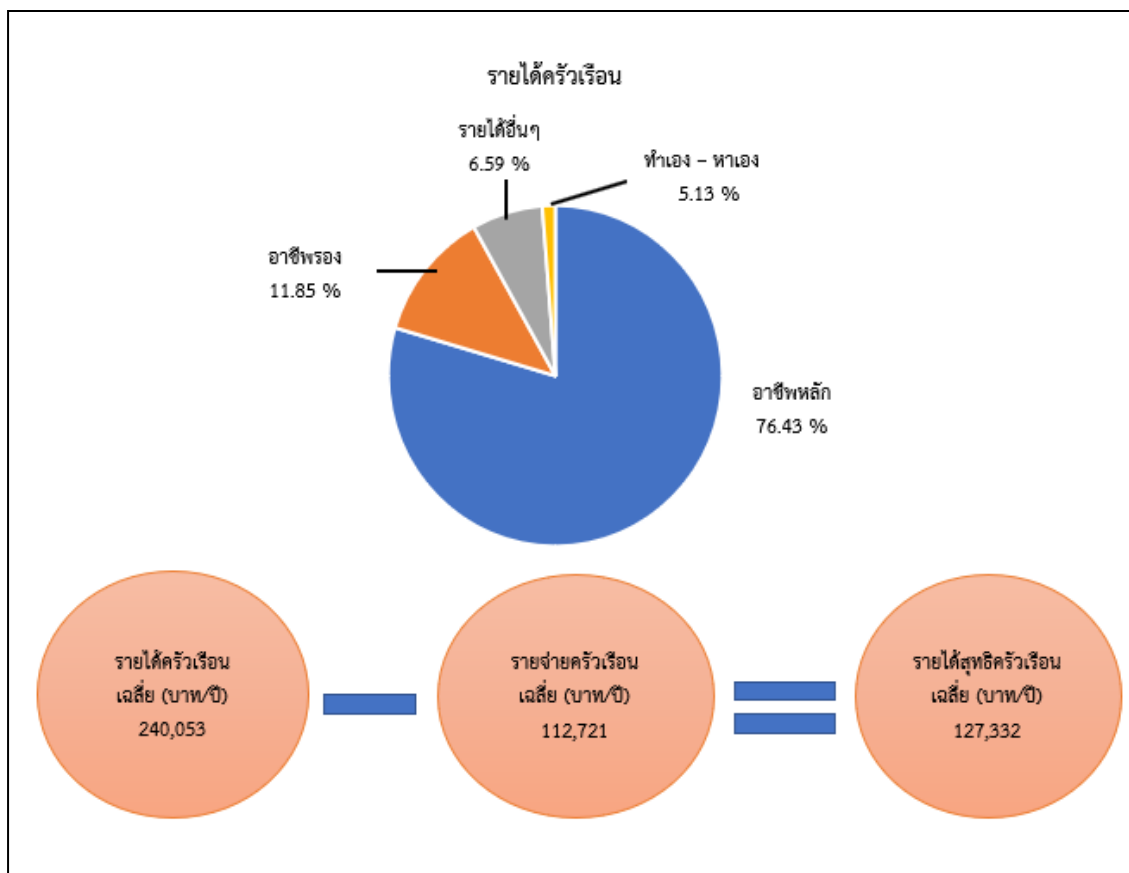

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลบางสะแก	183,469	28,444	15,812	12,328	240,053	85,828	112,721	40,302
หมู่ที่ 1 บางสะแก	234,920	27,541	6,333	12,005	280,800	83,146	102,262	30,280
หมู่ที่ 2 บางสะแก	238,705	42,432	13,989	2,822	297,948	130,874	142,084	62,411
หมู่ที่ 3 บางน้ำผึ้ง	157,268	7,073	5,950	10,396	180,686	67,494	70,296	26,258
หมู่ที่ 4 บางสะแก	194,104	21,376	21,034	4,304	240,817	88,659	155,390	57,208
หมู่ที่ 5 คลองซ้อ	143,558	63,708	40,844	30,577	278,687	94,102	159,154	53,740
หมู่ที่ 6 บางสะแก	178,130	4,783	6,343	1,087	190,343	85,841	49,565	22,353
หมู่ที่ 7 บางสะแกน้อย	118,556	12,917	3,556	9,056	144,083	60,314	79,483	33,272

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

รูปที่ 2-4 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 3,285 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลบางสะแก มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,139.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลบางสะแก มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองแควอ้อม และคลองบางขุน

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลบางสะแก มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 3 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบหน่วยแผนที่ดิน 1 หน่วยแผนที่ดิน เป็นดินในพื้นที่ลุ่ม คือ หน่วยแผนที่ดิน Tb-cA ชุดดินธนบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,285 ไร่ หรือร้อยละ 100.00 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

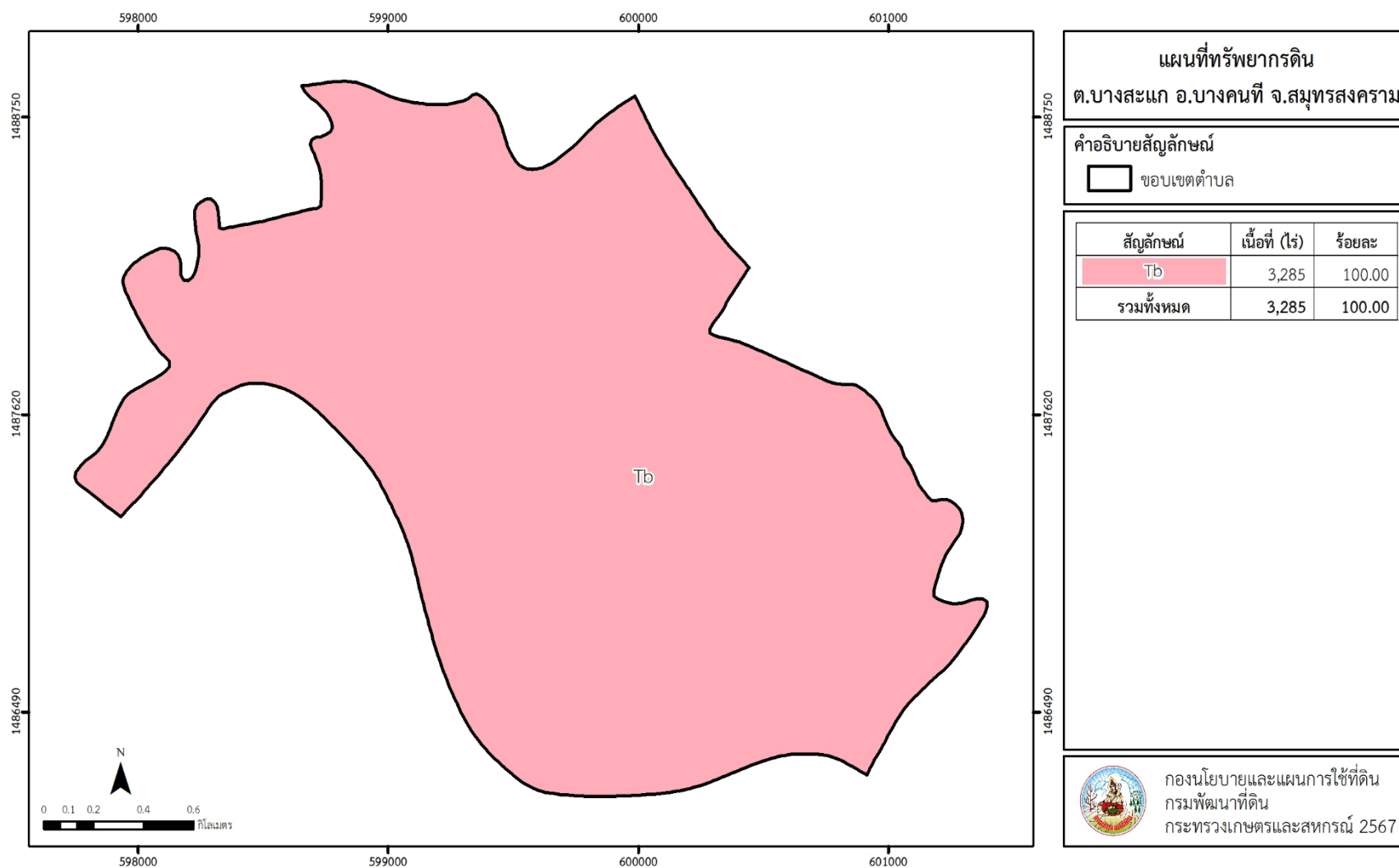
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโร ไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Tb-cA	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	6.0-6.5	7.0-8.0	<2	-	3,285	100.00
รวมทั้งหมด											3,285	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2567 ผู้เข้าร่วมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพร้อมเจ้าหน้าที่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมอдинอาสา อาสาสมัคร เกษตร และเกษตรกร สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลบางสะแก คือ

- 1) ดินเสื่อมโทรม/แน่นทึบ
- 2) โรคและแมลงศัตรูพืช
- 3) ขาดแคลนน้ำ/น้ำไม่มีคุณภาพ
- 5) สภาพภูมิอากาศ

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมและดินแน่นทึบ
- 2) แก้ไขปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช
- 3) แก้ไขปัญหาแหล่งน้ำตื้นเขิน/น้ำไม่มีคุณภาพ

1) กรณีการแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมและดินแน่นทึบ

พื้นที่ตำบลบางสะแกส่วนใหญ่เป็นชุดดินธนบุรี เนื้อดินเป็นดินเหนียว การระบายน้ำเข้ามีการจัดการปลูกพืชแบบยกร่องสวน เกษตรกรทำการเกษตรเป็นระยะเวลานาน ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน จึงทำให้เกิดปัญหาดินเสื่อมโทรม ขณะเดียวกันปัญหาดินแน่นทึบซึ่งเป็นคุณสมบัติของดินเหนียวสามารถปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก น้ำหมักชีวภาพ พืชปุ๋ยสด รวมถึงการใช้สารปรับปรุงดิน อาทิ ยิปซัม และปูนโดโลไมท์

2) กรณีปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช จากผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของ

ชุมชน พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวของตำบลบางสะแก พบการเข้าทำลายของแมลงศัตรูพืช ได้แก่ ตัวงไฟ ตัวดำ ตัวแรด หนอนหัวดำ ทำให้มะพร้าวและส้มโอถูกทำลายเสียหาย สาเหตุจากเกษตรกรบางรายมิได้เอาใจใส่ดูแลสวนมะพร้าวและส้มโอจนกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงศัตรูพืชดังกล่าวสามารถแก้ไขด้วยการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน โดยใช้กระป๋องกับดักฟีโรโมน แตนเบียนบราคอน เชื้อราเขียวเมตาไรเซียม (*Metarhizium* sp.) และสัตรูศัตรูพืช คือ กระรอกและหนู ในการกำจัดสามารถใช้เหยื่อกำจัดเพื่อเป็นการลดปริมาณ ในส่วนของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ พบการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช ได้แก่ โรคแคงเกอร์ หนอนชอนใบส้ม โรแดง ทำให้ต้นส้มโอได้รับความเสียหาย ไม่สามารถติดดอกออกผลได้ เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาเองได้โดยการสำรวจแปลงปลูกส้มโอเป็นประจำ หากพบการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชให้ทำการป้องกัน

โดยใช้สารชีวภัณฑ์ ได้แก่ เมล็ดสะดา ศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ แมลงห้ำ (แมลงช้างปีกใส แมลงมด) หากพบว่าการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชมาก ควรใช้สารเคมี ได้แก่ ฟลูเฟนออกซuron (flufenoxuron) หรือ อิมิดาโคลพริด (imidacloprid) ฉีดพ่นลำต้นและใบของส้มโอ

3) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

การขาดแคลนน้ำในพื้นที่ตำบลบางสะแกเกิดจากภาวะฝนทิ้งช่วง สภาพอากาศร้อนจัด ปริมาณน้ำน้อยกว่าปกติ และมีการนำน้ำไปใช้ในการผลิตน้ำประปาเพื่อการอุปโภคบริโภค ทำให้น้ำไม่เพียงพอในด้านการเกษตรการตื่นเงินของลำคลอง ลำกระโดง มีผลให้น้ำไหลเข้าไปไม่ถึงสวนเกษตรกร

กรณีปัญหาการขาดแคลนนํ้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

3.1) การพัฒนาระบบกระจายน้ำ

3.1.1) โครงการจัดหาเครื่องสูบน้ำและระบบกระจายน้ำ

3.1.2) โครงการจัดหาระบบสูบน้ำโซล่าเซลล์

3.2) การขุดลอกและกักเก็บน้ำ

3.2.1) โครงการขุดลอกคู คลองและลำกระโดงสาธารณะ

3.2.2) การประสานให้เขื่อนเปิดน้ำมามากขึ้นในช่วงสภาวะฝนทิ้งช่วง

3.2.3) การขุดลอกเลนในพื้นที่ร่องสวน

4) กรณีน้ำเค็มรุก

ปัญหาน้ำเค็มรุกเข้าในพื้นที่ตำบลบางสะแกเกิดจากอิทธิพลของน้ำขึ้นน้ำลงตามธรรมชาติ ประกอบด้วยน้ำจืดน้อย ส่งผลให้น้ำเค็มรุกเข้าสู่พื้นที่การเกษตร การแก้ปัญหาควรทำประตูระบายน้ำขนาดเล็กเพื่อเป็นการควบคุมไม่ให้น้ำเค็มรุกเข้าสู่ในร่องสวน นอกจากนี้ควรมีเครื่องมือวัดระดับความเค็มของน้ำเพื่อตรวจเช็คความเค็มของน้ำก่อนทำการเปิดประตูระบายน้ำ

5) กรณีน้ำไม่มีคุณภาพ

ปัญหาน้ำไม่มีคุณภาพในพื้นที่ตำบลบางสะแกเกิดจากการระบายน้ำในพื้นที่น้ำเค็มและน้ำจืดไม่สมดุล ส่งผลทำให้น้ำมีสภาพเป็นน้ำกร่อย ไม่สามารถนำมาใช้ทำการเกษตรและบริโภคได้ จำเป็นจะต้องนำน้ำมาพักในแปลงก่อนจึงจะใช้ได้

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

1.1) ดินเสื่อมโทรม/แน่นทึบ

1.2) โรค สัตว์และแมลงศัตรูพืช

1.3) แหล่งน้ำตื้นเขิน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.2) ระบบกระจายน้ำ

2.3) ผลิตสารชีวภัณฑ์/การจัดการศัตรูศัตรูพืช

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1) สมบัติของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ความเสียหายต่อพืชและผลผลิต
- 3.3) การระบาดของด้วงมะพร้าว/แมลงค้ำหนาม/กระรอก

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำมีความตื้นเขินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ
- 4.3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.4) ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและน้ำหมักชีวภาพ
- 5.2) การทำเกษตรผสมผสาน/การปลูกพืชแซม
- 5.3) การให้องค์ความรู้ด้านดิน ด้านพืช และโรค/แมลงศัตรูพืช
- 5.4) การขุดลอกลำคลอง ลำกระโดง
- 5.5) การลอกเลน
- 5.6) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

อนาคต

(1) ดำเนินการพัฒนาที่ดินอย่างต่อเนื่อง อาทิ การปรับปรุงบำรุงดิน ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี และส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน เป็นต้น

(2) พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ

(3) พัฒนาความรู้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

(4) พัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อช่วยกักเก็บความชื้น และรักษาสภาพแวดล้อมให้มี

ความสมดุล

(5) ผลิตสารชีวภัณฑ์กำจัดแมลงศัตรูพืชและกำจัดกระรอก

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีการยกร่องปลูกไม้ยืนต้นและไม้ผล ได้แก่ มะพร้าว ลั่นจี่ ส้มโอ มะม่วง และกล้วยทั้งหมดสามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี (รูปที่ 4-2) มีรายละเอียดดังนี้

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่มที่มีการยกร่องสวน												
1.	ไม้ผล (มะพร้าว ลั่นจี่ ส้มโอ มะม่วง)											
2.	กล้วย											
3.	ไม้ยืนต้น											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบางกุ่ม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำนธ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ส้มโอ มะพร้าว ลิ้นจี่ ทุเรียน มังคุด ลองกอง สะตอ อินทผลัม

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

หน่วยที่ดิน	ส้มโอ	มะพร้าว	ลิ้นจี่	ทุเรียน	มังคุด	ลองกอง	สะตอ	อินทผลัม
Tb-cA	S1	S1	S1	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลหัตถภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

ทั้งนี้ในเขตกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์และน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง มีเนื้อที่ 1,207 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 68.32 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 2,957 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 90.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะพร้าว และส้มโอ

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 272 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.28 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 272 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.28 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถานที่ราชการต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.68 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.68 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ลำห้วย ลำคลอง ลำประโดง เป็นต้น

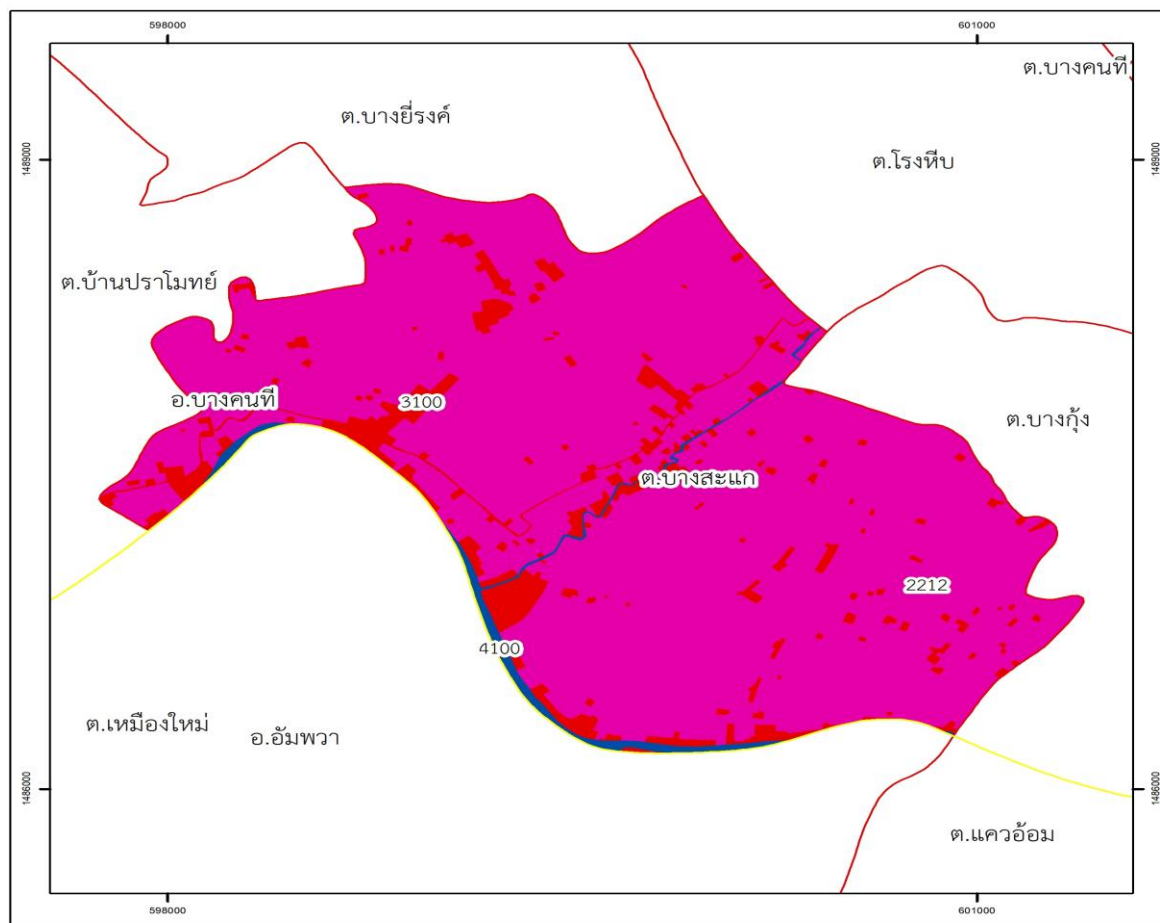
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	2,957	90.04
เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	272	8.28
เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	55	1.68
รวม	3,285	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนการใช้ที่ดิน
ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม

สัญลักษณ์	แผนการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
2212	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	2,957	90.04
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	272	8.28
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	55	1.68
ผลรวมทั้งหมด		3,285	100.00

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแกไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ในหน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมจะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.1) ส่งเสริมการตรวจวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

1.1.2) ส่งเสริมการปรับปรุงดิน

1.1.3) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

1.1.4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

1.2) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีด้วยผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ

1.2.1) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

1.2.2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

1.2.3) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ

1.2.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์สู่กระบวนการรับรองแบบ มี

ส่วนร่วม (PGS)

1.3) การจัดการพื้นที่เฉพาะ

1.3.1 การส่งเสริมและการจัดการพื้นที่เฉพาะระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3.2 การส่งเสริมและการจัดการพื้นที่เฉพาะเพื่อจัดการพื้นที่กักเก็บน้ำ(ลำประโดงร่วม)

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เป็นกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) การอบรมให้ความรู้และรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

1.2) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมมอบปัจจัยการผลิต (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.3) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช พร้อมมอบปัจจัยการผลิต (กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร)

1.4) การอบรมถ่ายทอดความรู้ในการปลูก การดูแลรักษา พร้อมสนับสนุนกล้าไม้เศรษฐกิจและไม้ผลแก่เกษตรกร (กรมป่าไม้, กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร)

1.5) สนับสนุนระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน)

1.6) พัฒนาระบบกระจายน้ำ (กรมชลประทาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน)

1.7) สนับสนุนเครื่องสับย่อยวัสดุทางการเกษตรและเครื่องมือวัดความเค็มของน้ำ (กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมการพัฒนาชุมชน, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์)

1.8) การจัดอบรมการเลี้ยงไก่ไข่และสนับสนุนพันธุ์ไก่ไข่ (กรมปศุสัตว์)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1) ส่งเสริม/สนับสนุนพันธุ์กุ้งก้ามกราม และพันธุ์ปลากินพืช (สำนักงานประมงจังหวัดสมุทรสงคราม)

2) สนับสนุนการขุดลอกคู คลอง และลำกระโดงสาธารณะ (โครงการชลประทานสมุทรสงคราม)

(แสดงในตารางที่ 7-2)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิต การปลูกไม้มีเศรษฐกิจเป็นพืชแซม การพัฒนาระบบกระจายน้ำ รวม 12 รายการ ดังนี้

7.4.1 โครงการตรวจวิเคราะห์ดิน

- 7.4.2 โครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ
- 7.4.3 โครงการการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 7.4.4 โครงการปลูกพืชผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 7.4.5 โครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ/ไม้ผล อาทิ ทุเรียน ลำไย เงาะและมังคุด เพื่อเป็นไม้แซมในพื้นที่
- 7.4.6 โครงการปล่อยปล่อยปลาในร่องสวนและลำคลองสาธารณะ
- 7.4.7 โครงการพัฒนาระบบกระจายน้ำ/เก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร
- 7.4.8 โครงการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP)
- 7.4.9 โครงการชุดลอกคูคลองและลำประโดงร่วม
- 7.4.10 โครงการกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช และกระรอก
- 7.4.11 โครงการสนับสนุนเครื่องสับย่อยวัสดุทางการเกษตรและเครื่องมือวัดความเค็มของน้ำ
- 7.4.12 โครงการอบรมการเลี้ยงไก่ไข่และสนับสนุนพันธุ์ไก่ไข่

7.5 ระยะเวลาดำเนินการ

7.5.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2567 (ต.ค.-ธ.ค.2567) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ
สำรวจพื้นที่ตามกิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกับผู้นำชุมชน และต้องการของเกษตรกรใน
พื้นที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากกิจกรรม

7.5.2 การดำเนินการในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2568

ดำเนินการตามกิจกรรมที่แสดงไว้ในตารางที่ 7-1

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 - 2572

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตเกษตรกรรม		
1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 2,957 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 ส่งเสริมการตรวจวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน 280,000 1.2 ส่งเสริมการปรับปรุงดิน 625,000 1.3 การผลิตและจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 300,000 1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 30,000 2. การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ 2.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 77,000 2.2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 87,500 2.3 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ 420,000 2.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์สู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) 70,000 2.5 หมู่บ้านปลอดขยะอินทรีย์ (Zero Waste) 420,000 3. การจัดการพื้นที่เฉพาะ 3.1 การส่งเสริมและจัดการพื้นที่เฉพาะระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 3,150,000	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 2,957 ไร่	1. การอบรมให้ความรู้และรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ พร้อมมอบปัจจัยการผลิตสำหรับเกษตรกรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ พร้อมปัจจัยเรื่องการป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช (มะพร้าว กล้วย ส้มโอ) (กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร) 4. อบรมถ่ายทอดความรู้ในการปลูก การดูแลรักษา และสนับสนุนกล้าไม้เศรษฐกิจและไม้ผลแก่เกษตรกร (กรมป่าไม้, กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร) 5. สนับสนุนระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน) 6. พัฒนาระบบกระจายน้ำ (กรมชลประทาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน) 7. สนับสนุนเครื่องสับย่อยวัสดุทางการเกษตรและเครื่องมือวัดความเค็มของน้ำ (กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมการพัฒนาชุมชน, ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) 8. การจัดอบรมการเลี้ยงไก่ไข่และสนับสนุนพันธุ์ไก่ไข่ (กรมปศุสัตว์) 9. การส่งเสริมเลี้ยงผึ้งชันโรง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 10. การจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ผึ้งชันโรง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 55 ไร่	1. สนับสนุนการขุดลอกคูคลอง และลำกระโดงสาธารณะ (โครงการชลประทานสมุทรสงคราม) 2. ส่งเสริม/สนับสนุนพันธุ์ปลากินพืช และพันธุ์กุ้งก้ามกราม (สำนักงานประมงจังหวัดสมุทรสงคราม)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568 - 2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 ส่งเสริมการตรวจวิเคราะห์ ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่า วิเคราะห์ดิน	ไร่	140	140	140	140	140	700	56,000	56,000	56,000	56,000	56,000	280,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.2 ส่งเสริมการปรับปรุงดิน	ไร่	100	100	100	100	100	500	125,000	125,000	125,000	125,000	125,000	625,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.3 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	2	2	2	2	2	10	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	400	400	400	400	400	2,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	30,000	พด.
	2. การส่งเสริมการใช้ สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี ด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	2	2	1	7	11,000	11,000	22,000	22,000	11,000	77,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.2 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	70	70	70	70	70	350	17,500	17,500	17,500	17,500	17,500	87,500	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.3การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์สู่การ รับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	ราย	10	20	20	10	10	70	10,000	20,000	20,000	10,000	10,000	70,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.4 การจัดตั้งธนาคารปู อินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ	แห่ง	1	2	2	1	1	7	60,000	120,000	120,000	60,000	60,000	420,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.5 หมู่บ้านปลอดขยะอินทรีย์ (Zero Waste)	แห่ง	1	2	2	1	1	2	60,000	120,000	120,000	60,000	60,000	420,000	พด.
	3.การจัดการพื้นที่เฉพาะ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	3.1 การส่งเสริมและจัดการ พื้นที่เฉพาะระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำ	ไร่	20	40	40	20	20	140	450,000	900,000	900,000	450,000	450,000	3,150,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จําแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop_1 1 มีนาคม 2567.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก. 2566. แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – 2570) แหล่งที่มา: <http://www.bangsakae.go.th> มิถุนายน 2567.

ที่ปรึกษา

นายคำนึง	แสงขำ	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10
นางสาวพนารัตน์	สีหาราช	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม
นายเมธา	ศรีทองคำ	ร.ก.ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน

คณะผู้จัดทำ

นายชูชาติ	ตรุษเพชร	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายธนวิน	ชุมสุวรรณ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นางสาวกัญญ์ณัฐ	สุขสว่าง	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวอรพิตา	วรภักดี	นักสำรวจดินชำนาญการ
นางสาวจารุวรรณ	ชุมสุวรรณ	นักวิชาการเกษตร